

М. Ю. Стрельбіцький,
аспірант, Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-0360-7364>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.11.238

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ОБ'ЄКТА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

М. Strelbitskyi,
Postgraduate student, Vinnytsia National Agrarian University

ORGANIZATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES AND CLASSIFICATION OF PASSENGER
TRANSPORTATION OF EMPLOYEES AS AN OBJECT OF ACCOUNTING

У статті комплексно досліджуються внутрішні пасажирські перевезення працівників підприємства, які позиціонуються як специфічний та багатогранний об'єкт бухгалтерського обліку. Обґрунтовується нагальна актуальність глибокого вивчення організаційно-правових аспектів такої діяльності, а також розробки науково обґрунтованої класифікації цих перевезень, що є критично важливим для адекватного відображення інформації в обліковій системі та задоволення інформаційних потреб управління. Особливу увагу приділено ключовим законодавчим вимогам, що стосуються організації перевезень для власних потреб підприємства, включаючи аспекти належного документального оформлення, забезпечення безпеки руху та пасажирів та потенційні податкові наслідки таких операцій, зокрема щодо ПДВ та ПДФО.

Розкрито вплив ефективно організованих перевезень на продуктивність підприємства та соціальну підтримку персоналу, що підвищує лояльність і мотивацію. Водночас підкреслено необхідність контролю пов'язаних витрат. Ключовим елементом є запропонована детальна класифікація пасажирських перевезень працівників як цілісної системи, що декомпонується на взаємопов'язані підсистеми: технічну, технологічну, інфраструктурну, кадрову, інформаційну та нормативно-правову/організаційно-управлінську. Для кожної підсистеми надано характеристики та визначено компоненти, що підлягають обліку.

Розроблена класифікаційна модель створює методологічну основу для систематизованого відображення витрат на транспортування персоналу за різними аналітичними ознаками (економічні елементи, статті калькуляції, характер поведінки, центри відповідальності). Це забезпечує формування якісної інформаційної бази для менеджменту, дозволяючи приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації витрат та підвищення ефективності.

Окреслено перспективні напрями подальших наукових розвідок у цій сфері. Серед них — удосконалення методик облікового відображення операцій з перевезення працівників, розробка спеціалізованих форм первинних документів, поглиблений аналіз специфіки обліку в різних галузях, а також вивчення та адаптація прогресивного зарубіжного досвіду в організації та обліку корпоративних транспортних програм, включаючи інтеграцію відповідної інформації до звітів зі сталого розвитку.

The article comprehensively examines the internal passenger transportation of a company's employees, which is positioned as a specific and multifaceted object of accounting. The urgent relevance of a thorough study of the organizational and legal aspects of such activities, as well as the development of a scientifically substantiated classification of these transportations, is substantiated, which is critically important for the adequate reflection of information in the accounting system and meeting the information needs of management. Particular attention is paid to key legislative requirements concerning the organization of transportation for the company's own needs, including aspects of proper documentation, ensuring traffic and passenger safety, and the potential tax consequences of such operations, particularly regarding VAT and Personal Income Tax.

The impact of efficiently organized transportation on the company's productivity and social support for personnel, which increases loyalty and motivation, is revealed. At the same time, the necessity of controlling associated costs is emphasized. A key element is the proposed detailed classification of employee passenger transportation as an integral system, which is decomposed into interrelated subsystems: technical, technological, infrastructural, personnel, informational, and regulatory/organizational-managerial. Characteristics are provided for each subsystem, and components subject to accounting are identified.

The developed classification model creates a methodological basis for the systematized reflection of personnel transportation costs according to various analytical criteria (economic elements, cost items, behavioral nature, responsibility centers). This ensures the formation of a quality information base for management, allowing for informed decisions regarding cost optimization and efficiency improvement.

Prospective directions for further scientific research in this area are outlined. Among them are the improvement of accounting methods for employee transportation operations, the development of specialized forms of primary documents, an in-depth analysis of accounting specifics in various industries, as well as the study and adaptation of progressive foreign experience in organizing and accounting for corporate transport programs, including the integration of relevant information into sustainable development reports.

Ключові слова: пасажирські перевезення працівників, облік витрат, нормативно-правове забезпечення, класифікація, управлінський облік.

Key words: employee passenger transportation, cost accounting, regulatory framework, classification, management accounting.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах динамічного розвитку економіки та посилення конкуренції на ринку праці ефективне управління людськими ресурсами набуває ключового значення для забезпечення сталого розвитку підприємств. Одним із важливих аспектів соціальної політики та управління персоналом є організація доставки працівників до місця роботи і назад. Особливо актуальним це питання є для підприємств, розташованих у промислових зонах, віддалених від міської інфраструктури, або за умов нестабільної роботи громадського транспорту. Забезпечення персоналу корпоративним транспортом сприяє своєчасному початку роботи, мінімізує запізнення і підвищує продуктивність праці, а також виступає вагомим елементом соціального пакету, підвищуючи мотивацію і лояльність співробітників та привабливість підприємства як роботодавця. Слід врахувати, що пасажирські перевезення працівників пов'язані зі значними фінансовими витратами для роботодавця і потребують належного облікового забезпечення. Система обліку повин-

на не лише фіксувати понесені витрати, але й надавати релевантну інформацію для обґрунтування управлінських рішень — зокрема, щодо оптимізації маршрутів, вибору способу перевезення (власний транспорт чи аутсорсинг), контролю за використанням ресурсів та оцінці ефективності таких заходів. Актуальність формування теоретичних основ обліку перевезень персоналу зумовлена необхідністю розробки науково обґрунтованих підходів до класифікації цих перевезень як об'єкта обліку та систематизації їх складових, аби забезпечити повне й прозоре відображення витрат та користі від цієї діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Питання обліку та контролю транспортних перевезень традиційно знаходяться в полі зору науковців, про-

те специфіка внутрішніх пасажирських перевезень працівників досліджена недостатньо. Окремі аспекти бухгалтерського обліку у сфері пасажирського транспорту висвітлювали у своїх працях такі українські науковці, як М.Д. Білик, С.Ф. Голов, М.С. Пушкар та ін. У їх роботах розглянуто загальнотеоретичні засади обліку на транспорті, питання обліку витрат автотранспортних підприємств, організації облікових систем тощо. Водночас специфічні проблеми облікового забезпечення управління пасажирськими перевезеннями працівників залишаються мало дослідженими. Зокрема, бракує наукових публікацій, присвячених класифікації та відображенню в обліку саме некомерційних перевезень персоналу. Недостатньо вивченими є також питання адаптації облікових підходів до сучасних умов (цифровізації, впровадження інновацій у логістиці) та узгодження облікової практики з нормативно-правовими вимогами, включно з гармонізацією до стандартів ЄС.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є теоретичне обґрунтування організаційно-правових засад пасажирських перевезень працівників як об'єкта бухгалтерського обліку та розробка класифікації таких перевезень для потреб обліку і управління на підприємстві. Для досягнення поставленої мети вирішено такі завдання: проаналізувати нормативно-правове регулювання перевезення працівників в Україні; визначити місце і роль цих перевезень у діяльності підприємства; запропонувати структуру класифікації елементів системи перевезень персоналу для їх повного відображення в обліку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Внутрішні пасажирські перевезення працівників, організовані підприємством, є специфічним видом діяльності, що не спрямований на отримання прямого прибутку, але відіграє важливу роль у забезпеченні його ефективного функціонування. Економічна сутність таких перевезень полягає, насамперед, у компенсації витрат працівників на проїзд до місця роботи та у зворотному напрямку, що здійснюється за рахунок підприємства. Це особливо актуально для підприємств, виробничі потужності яких розташовані на значній відстані від місць проживання основного контингенту працівників, у промислових зонах з обмеженою доступністю громадського транспорту або за умов його нестабільної роботи. З економічної точки зору, такі перевезення є

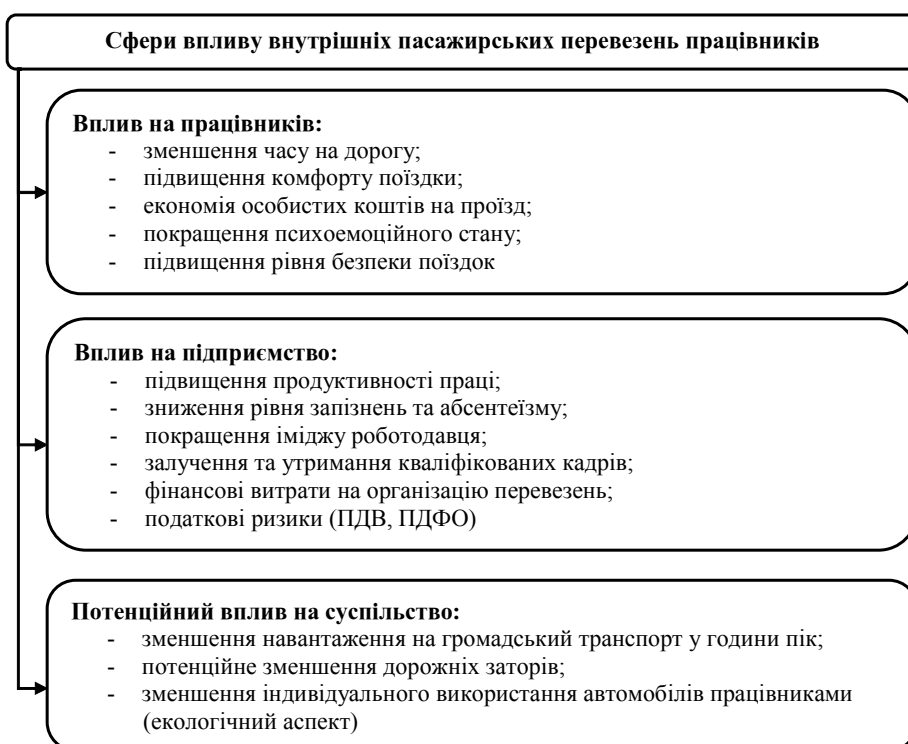

Рис. 1. Схема соціально-економічного значення внутрішніх пасажирських перевезень працівників для підприємства

Джерело: розроблено автором.

формою соціальної підтримки персоналу, спрямованою на забезпечення їхньої своєчасної присутності на робочих місцях, що, в свою чергу, сприяє мінімізації запізнь, підвищенню дисципліни та, як наслідок, зростанню продуктивності праці [1].

Витрати на перевезення працівників можна розглядати не лише як соціальні видатки, а й як інвестиції у людський капітал та стабільність виробничого процесу. Водночас, з точки зору податкового законодавства України, організація безоплатних перевезень працівників може мати певні фіскальні наслідки. Якщо працівники не компенсують вартість проїзду, а саме перевезення не є вимогою законодавства (наприклад, для певних категорій працівників або умов праці) і не розглядається як складова заробітної плати, зафіксована у колективному чи трудовому договорі, то роботодавець, по суті, надає своїм працівникам безоплатну послугу перевезення [2]. Згідно з підпунктом "в" пункту 14.1.185 Податкового кодексу України (ПКУ), така операція може розглядатися як постачання послуг, що є об'єктом оподаткування податком на додану вартість (ПДВ). У цьому випадку підприємству слід визнавати податкові зобов'язання з ПДВ за пунктом 188.1 ПКУ, базою для яких буде вартість придбання послуги у сторонньої організації або собівартість послуги при використанні власного транспорту (наприклад, вартість ПММ, амортизації тощо) [2].

Крім того, вартість безоплатно наданої послуги з перевезення може розглядатися податковими органами як додаткове благо або "інший дохід" працівника, що підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військовим збором [1]. Для визначення бази оподаткування ПДФО

Таблиця 1. Нормативно-правові акти, що регулюють організацію внутрішніх пасажирських перевезень працівників в Україні

Назва НПА	Орган, що видав / Дата прийняття	Ключові положення, що стосуються перевезень працівників
Закон України "Про автомобільний транспорт"	Верховна Рада України / 05.04.2001 № 2344-III	Визначення "перевезень для власних потреб", вимоги до документів для таких перевезень (ст. 39), загальні вимоги до транспортних засобів (ст. 20) та перевізників (ст. 34), питання ліцензування (ст. 9).
Закон України "Про транспорт"	Верховна Рада України / 10.11.1994 № 232/94-ВР	Загальні правові, економічні та організаційні засади діяльності транспорту, основи державного регулювання, вимоги до безпеки.
Цивільний кодекс України	Верховна Рада України / 16.01.2003 № 435-IV	Глава 64 "Перевезення" (зокрема, ст. 910 "Договір перевезення пасажирів та багажу"), загальні положення про договори. Актуально при залученні стороннього перевізника.
Господарський кодекс України	Верховна Рада України / 16.01.2003 № 436-IV	Глава 32 "Правове регулювання перевезення вантажів", загальні засади господарської діяльності.
Податковий кодекс України	Верховна Рада України / 02.12.2010 № 2755-VI	Визначення понять "постачання послуг" (пп. 14.1.185), база оподаткування ПДВ (ст. 188), оподаткування доходів фізичних осіб (додаткове благо).
Правила дорожнього руху	Кабінет Міністрів України / 10.10.2001 № 1306	Загальні вимоги до водіїв, транспортних засобів, організації дорожнього руху, що є обов'язковими при здійсненні будь-яких перевезень.

Джерело: систематизовано автором на основі [3—8].

вартість послуги має бути збільшена на натуральний коефіцієнт. Щоб уникнути таких податкових наслідків для працівників, підприємства іноді вдаються до персоніфікації обліку користування послугами перевезення або ж прагнуть обґрунтувати виробничу необхідність таких перевезень та їх зв'язок з господарською діяльністю.

Таким чином, виникає певна суперечність між соціальною спрямованістю перевезень працівників, яку підприємство розглядає як інвестицію в персонал та забезпечення безперервності своєї діяльності, та фіскальними інтересами держави, які можуть трактувати ці перевезення як об'єкт оподаткування. Підприємствам необхідно знаходити оптимальний баланс, ретельно документуючи та обґрунтовуючи такі операції. Ключовим аспектом стає доведення зв'язку перевезень з господарською діяльністю підприємства або їх формалізація як частини системи оплати праці чи соціальних пільг, передбачених колективним договором. Це дозволяє не тільки мінімізувати податкові ризики, але й повною мірою реалізувати соціально-економічний потенціал даної ініціативи.

Організація внутрішніх пасажирських перевезень працівників підприємствами в Україні регламентується низкою законодавчих та нормативно-правових актів, що визначають як загальні засади транспортної діяльності, так і специфічні вимоги до перевезення пасажирів, у тому числі для власних потреб. Основним документом у цій сфері є Закон України "Про автомобільний транспорт" [3]. Цей Закон регулює відносини між автомобільними перевізниками, замовниками транспортних послуг, органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, пасажирів та власниками транспортних засобів. Такі перевезення визначаються як переміщення пасажирів чи вантажів, що здійснюється юридичною або

фізичною особою — підприємцем без мети отримання прибутку для забезпечення своєї господарської діяльності або власних побутових потреб. Перевезення власних працівників до місця роботи та з роботи, якщо воно не є комерційною послугою, цілком підпадає під це визначення. Нормативно-правові акти, пов'язані із регулюванням внутрішніх пасажирських перевезень, наведено в табл. 1.

Облікове забезпечення управління пасажирськими перевезеннями працівників є невід'ємною складовою загальної системи управління підприємством. Воно являє собою впорядковану систему збору, реєстрації, узагальнення та надання інформації про операції, пов'язані з організацією та здійсненням таких перевезень, з метою інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень, контролю та аналізу. Сформулюємо основні цілі облікового забезпечення в цій сфері [1]:

1) інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень — надання керівництву підприємства своєчасної, повної та достовірної інформації, необхідної для планування, організації, координації та контролю діяльності з перевезення працівників. Це включає дані про витрати, ефективність використання транспорту, завантаженість маршрутів тощо;

2) забезпечення контролю за витратами та використанням ресурсів — організація дієвого контролю за формуванням та динамікою витрат на перевезення, раціональним використанням транспортних засобів, паливно-мастильних матеріалів (ПММ), запасних частин, робочого часу водіїв та інших ресурсів;

3) забезпечення дотримання вимог законодавства — формування даних, необхідних для правильного розрахунку податків (ПДВ, ПДФО, військовий збір, податок на прибуток), складання фінансової та статистичної звітності, а також підтвердження законності та обґрунтованості операцій перед контролюючими органами;

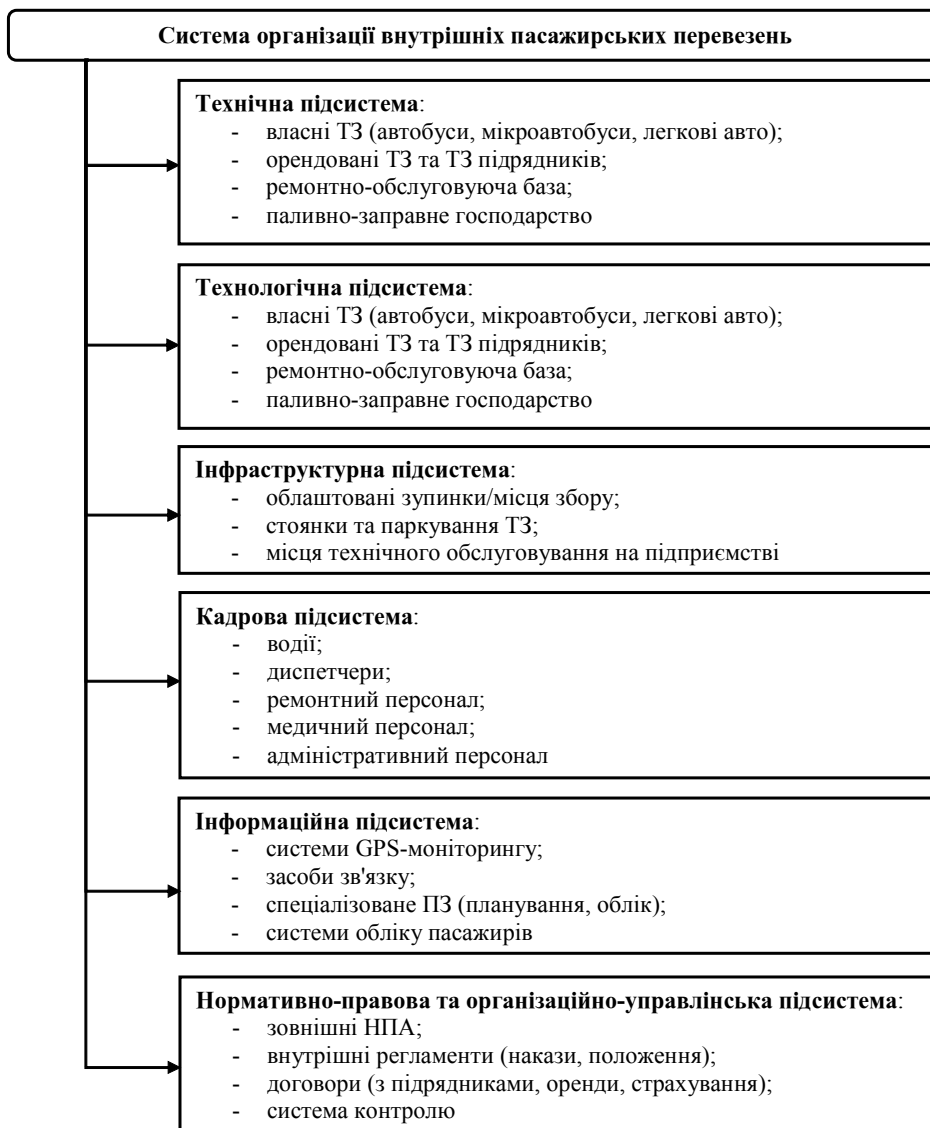

Рис. 2. Структурно-логічна модель системи організації внутрішніх пасажирських перевезень працівників на підприємстві

Джерело: розроблено автором.

4) оцінка ефективності організації перевезень — надання інформації для аналізу ефективності різних варіантів організації перевезень (власний транспорт чи аутсорсинг), оптимальності маршрутів, доцільності здійснення тих чи інших витрат.

Для досягнення цих цілей перед обліковим забезпеченням постають такі завдання:

- точне та своєчасне документування всіх господарських операцій, пов'язаних з придбанням, утриманням, експлуатацією транспортних засобів (при власному автопарку) або оплатою послуг сторонніх перевізників;
- повне, достовірне та безперервне відображення в обліку всіх витрат, пов'язаних з перевезенням працівників, з їх належною класифікацією;
- калькулювання собівартості послуг з перевезення працівників (якщо це визнано доцільним для управлінських цілей) для внутрішнього аналізу та контролю;
- організація аналітичного обліку витрат у розрізі об'єктів обліку (транспортні засоби, маршрути, види перевезень, центри відповідальності) для деталізації інформації;

— контроль за наявністю та рухом ПММ, їх списанням на основі встановлених норм (якщо застосовуються) та фактичних даних пробігу;

— облік робочого часу водіїв, нарахування їм заробітної плати та відповідних відрахувань на соціальні заходи;

— забезпечення даних для податкового обліку, зокрема для визначення бази оподаткування ПДВ при безоплатному наданні послуг, розрахунку ПДФО та військового збору з вартості перевезень, що розглядаються як додаткове благо працівника, а також для формування витрат, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток;

— формування внутрішньої звітності для потреб управління (наприклад, звіти про витрати за маршрутами, про використання ПММ, про ефективність роботи транспорту) та зовнішньої фінансової і статистичної звітності;

— забезпечення збереження облікових даних та первинних документів відповідно до встановлених термінів;

— сприяння виявленню резервів зниження витрат та підвищення ефективності організації перевезень через аналіз облікової інформації.

Реалізація зазначених цілей та завдань здійснюється

через виконання обліковим забезпеченням таких функцій:

1) інформаційна функція: збір, обробка, систематизація та надання інформації про всі аспекти організації та здійснення перевезень працівників різним рівням управління та іншим зацікавленим користувачам;

2) контрольна функція: забезпечення контролю за дотриманням нормативно-правових актів, внутрішніх регламентів, виконанням планових завдань, збереженням активів, раціональним використанням ресурсів та законністю господарських операцій;

3) аналітична функція: надання бази для аналізу витрат, собівартості, ефективності, виявлення відхилень, тенденцій та факторів, що впливають на показники діяльності з перевезення працівників;

4) планова (прогностична) функція: надання даних для розробки бюджетів витрат на перевезення, планування потреби в ресурсах, прогнозування фінансових результатів від цієї діяльності (у контексті загальних витрат підприємства);

5) стимулююча функція: через облік результатів та витрат за центрами відповідальності, облік може сприяти мотивації персоналу до економії ресурсів та підвищення ефективності;

6) функція зворотного зв'язку: інформування керівництва про фактичний стан справ у сфері перевезень, що дозволяє коригувати управлінські рішення.

Організація пасажирських перевезень працівників на підприємстві є складним процесом, який для цілей ефективного управління та обліку доцільно розглядати як систему. Під системою організації пасажирських перевезень працівників слід розуміти цілеспрямовану сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих елементів (ресурсів, процесів, інструментів та суб'єктів управління), функціонування яких забезпечує задоволення потреб підприємства у своєчасній, безпечній та економічно обгрунтованій доставці персоналу до місця роботи та у зворотному напрямку. Розуміння системної природи цього процесу дозволяє застосовувати системний підхід до його аналізу, планування, обліку та контролю, виявляти "вузькі місця" та визначати напрямки оптимізації.

Загальнодержавна транспортна система України є складною і включає різні види транспорту [9]. На мікрорівні — рівні окремого підприємства — система організації перевезень працівників хоч і є меншою за масштабом, але також характеризується наявністю низки ключових підсистем та елементів, що забезпечують її цілісність та функціональність. Її класифікацію систематизовано на рис. 2.

Розуміння того, що організація перевезень працівників є складною системою, дозволяє застосовувати відповідні методи до її обліку та управління. Облікова система повинна охоплювати інформацію про всі ключові компоненти та їх взаємодію, щоб надавати повну та адекватну картину для прийняття управлінських рішень. Наприклад, облік лише витрат на ПММ без урахування амортизації транспортних засобів, заробітної плати водіїв, витрат на технічне обслуговування та ремонт не дозволить отримати достовірну інформацію про реальну вартість перевезень і, відповідно, ускладнить процес оптимізації цих витрат.

Ефективний управлінський облік потребує структурованої та достовірної інформаційної бази, яка формується шляхом систематизації даних про всі ключові елементи організації пасажирських перевезень працівників. Якість управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію витрат, підвищення безпеки та ефективності перевезень, безпосередньо залежить від повноти, точності та своєчасності інформації, що надається обліковою системою.

Для кожного компонента системи організації перевезень необхідно визначити набір ключових показників (метрик), які підлягають регулярному збору, обробці, аналізу та зберіганню в системі управлінського обліку.

Приклади ключових показників за компонентами:

1) Технічна підсистема (транспортні засоби): кількість транспортних засобів (ТЗ) за типами (автобуси, мікроавтобуси, легкові), пасажиромісткість, вік та термін експлуатації, балансова (первісна) та залишкова вартість, нормативні та фактичні витрати ПММ на 100 км пробігу для кожного ТЗ, загальний пробіг за період (день, місяць, рік), кількість днів у роботі / в ремонті,

витрати на технічне обслуговування, дати проходження технічних оглядів.

2) Технологічна підсистема (маршрути та графіки): кількість та перелік затверджених маршрутів, протяжність кожного маршруту (в км), плановий та фактичний час руху, кількість рейсів на день / тиждень / місяць, кількість перевезених пасажирів, коефіцієнт заповнюваності ТЗ на маршрутах, відхилення від графіків руху (кількість та причини запізень / збоїв).

3) Кадрова підсистема (персонал): кількість водіїв, їхня кваліфікація, стаж роботи, відпрацьований час водіями, витрати на оплату праці водіїв та інших працівників транспортної служби, дані про проходження медичних оглядів, інформація про порушення правил дорожнього руху або трудової дисципліни водіями.

4) Інформаційна підсистема (дані з систем моніторингу): дані GPS-трекерів: точний пробіг, швидкісний режим, час простоїв, відхилення від маршрутів, дані про витрати пального з бортових комп'ютерів або систем контролю пального.

Збір, обробка та зберігання цієї різноманітної інформації є основою для:

— контролю — відстеження фактичних показників та порівняння їх з плановими або нормативними;

— аналізу — виявлення тенденцій, проблемних зон, факторів, що впливають на витрати та ефективність. Наприклад, аналіз співвідношення пробігу та витрат ПММ для виявлення перевитрат, аналіз заповнюваності маршрутів для їх оптимізації;

— калькулювання — розрахунку собівартості перевезень (загальної, за маршрутами, на одного пасажирів тощо);

— планування та бюджетування — розробки бюджетів витрат на транспорт, планування потреби в ПММ, запчастинах, ремонтних роботах;

— прийняття рішень — обгрунтування рішень щодо оновлення автопарку, зміни маршрутів, переходу на аутсорсинг, впровадження заходів з економії ресурсів.

Сучасні інформаційні технології відіграють дедалі більшу роль у систематизації та автоматизації збору даних для управлінського обліку перевезень. Системи управління транспортом (Transportation Management Systems, TMS), системи GPS-моніторингу, датчики контролю пального, спеціалізовані програмні продукти для обліку автотранспорту дозволяють значно підвищити точність, оперативність та достовірність інформації, зменшити трудомісткість облікових процесів та розширити аналітичні можливості [10].

Важливо, щоб інформаційна база управлінського обліку була гнучкою та адаптованою до конкретних потреб підприємства. Набір показників, рівень їх деталізації та періодичність збору повинні визначатися виходячи з розміру підприємства, масштабу перевезень, наявності власного автопарку, цілей управління та наявних ресурсів для ведення такого обліку.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У статті узагальнено теоретичні основи облікового забезпечення управління перевезеннями працівників на підприємстві. Внутрішні пасажирські перевезення пра-

цівників визначено як специфічний об'єкт бухгалтерського обліку, що має двоїсту природу. З одного боку, це важливий елемент соціальної підтримки персоналу, який сприяє підвищенню продуктивності праці, стабілізації кадрового складу та формуванню позитивного іміджу роботодавця. З іншого — організація таких перевезень генерує значні витрати для підприємства і супроводжується потенційними податковими наслідками, що вимагає ретельного обліку та контролю.

Розроблено класифікацію пасажирських перевезень працівників як об'єкта обліку, що охоплює ключові підсистеми та пов'язані з ними елементи. Такий системний підхід дозволяє ідентифікувати всі компоненти процесу перевезення, які потребують відображення в обліку — від транспортних засобів і маршрутів до витрат на паливо і оплати праці водіїв. Запропоновано підходи до класифікації витрат на перевезення персоналу за різними критеріями (економічними елементами, статтями, змінністю/постійністю, центрами відповідальності), що формує основу для побудови деталізованого аналітичного обліку.

Практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що підприємства зможуть більш повно оцінити фактичну вартість перевезення працівників і отримати необхідну інформацію для прийняття рішень: чи продовжувати використовувати власний автотранспорт або перейти на аутсорсинг, як оптимізувати маршрути та графіки, як скоротити витрати без негативного впливу на персонал тощо.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у поглибленому аналізі методики обліку витрат на перевезення персоналу в різних галузях, розробці типових форм документів для оформлення таких господарських операцій, а також у вивченні зарубіжного досвіду обліку корпоративних транспортних програм. Окремим напрямом є інтеграція даних про перевезення працівників до нефінансової звітності підприємства (зокрема, звітів зі сталого розвитку), оскільки цей аспект впливає на соціальну відповідальність бізнесу та показники ESG. Подальші дослідження та практичні напрацювання у цій сфері сприятимуть удосконаленню облікової системи підприємств, підвищенню прозорості витрат на персонал і ефективності управління логістичною інфраструктурою підприємств.

Література:

1. Онищенко В. П. Організація перевезення працівників до місця роботи. Головбух. Статті / Організація діяльності підприємства. 13.10.2021. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/8217-organizatsiya-perevezennya-pratsvnikv-do-mstsya-roboti> (дата звернення: 04.12.2024).
2. Водоп'янова О. Перевезення працівників. ДК. 2018. № № 41-42. URL: <https://online.dtki.ua/2018/41-42/60355> (дата звернення: 06.12.2024).
3. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001, № 2344-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14> (дата звернення: 20.04.2025).
4. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994, № 232/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.04.2025).

5. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003, № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 20.04.2025).

6. Господарський кодекс України: від 16.01.2003, № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 20.04.2025).

7. Податковий кодекс України: від 02.12.2010, № № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 20.04.2025).

8. Про Правила дорожнього руху: Постанова КМУ від 10.10.2001, № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF> (дата звернення: 21.04.2025).

9. Олісевич М. С. Організація автомобільних перевезень: у 2 т. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. Т. 1: Вантажні перевезення. 336 с. ISBN 978-966-941-084-9.

10. Круковська О., Кондрат О., Стрельченко Н. Інноваційні тенденції у логістиці: від автоматизації до штучного інтелекту. Актуальні питання у сучасній науці. 2024. № 6 (24). С. 94—105.

References:

1. Onyshchenko, V. P. (2021), "Organization of employee transportation to the workplace", *Holovbukh. Articles. Organization of enterprise activities*, available at: <https://buhplatforma.com.ua/article/8217-organizatsiya-perevezennya-pratsvnikv-do-mstsya-roboti> (Accessed 4 December 2024).
 2. Vodopianova, O. (2018), "Employee transportation", *DK*, vol. 41-42, available at: <https://online.dtki.ua/2018/41-42/60355> (Accessed 6 December 2024).
 3. Verkhovna Rada of Ukraine (2001), Law of Ukraine "On Automobile Transport", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14> (Accessed 20 April 2025).
 4. Verkhovna Rada of Ukraine (1994), Law of Ukraine "On Transport", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80> (Accessed 20 April 2025).
 5. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Civil Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (Accessed 20 April 2025).
 6. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Economic Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 20 April 2025).
 7. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 20 April 2025).
 8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2001), Resolution "Road Traffic Rules", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF> (Accessed 21 April 2025).
 9. Olishevych, M. S. (2017), *Orhanizatsiia avtomobil'nykh perevezen' [Organization of road transportation]*, Vol. 1, Vantazhni perevezennia [Freight transportation], Lviv Polytechnic Publishing House, Lviv, Ukraine.
 10. Krukovska, O., Kondrat, O., and Strelchenko, N. (2024), "Innovative trends in logistics: from automation to artificial intelligence", *Aktualni pytannia u suchasnykh naukakh*, vol. 6 (24), pp. 94—105.
- Стаття надійшла до редакції 19.05.2025 р.*